

Moja zajčja noga.

(Basen.)

Bežiš, uboga zajčja noga,
Na mizi prašni pred menoj,
Najlepši zajec izpod Roga
Bil gospodar nekaj je tvoj.

On vladal zajčjemu je rodu,
Ves gozd je bil njegova last.
Kako si bila mu po godu
Na begu, — kaka zate čast!

Iz zelnika odnesla tata
Hitrejše vselej si ko blisk,
Če zadrevila psov se jata
Za njim je kdaj na lovčev pisk.

Zato te on nad vse hvaležno
Na mah polagal je mehak,
In šapico občutno, nežno
Te grel kožušček je gorak.

Zakaj usoda te nemila
Je vrgla v prah, v ta pusti kraj?
Lahko najlepšega nosila
Bi zajca v gozdu še sedaj!

„O molči mi o taki slavi,
Ne golči takih mi besed,
Saj ti ne veš, kaj to se pravi,
Nositi plašno mevžo v svet.

Kako sem srečna in vesela,
Čeprav na prahu tu žedim,
Da sem plašljivca se otela,
Da v svet ni več mi treba ž njim!“

Greg. Gornik.

Listje in cvetje.

Nekaj cvetličja iz pesništva.

(Nabira in razkazuje St. pl. Orlovič.)

F) Iz metonimije se izvaja:

a) Evfemizem stavi mesto ostrih milejših, mesto žaljivih bolj prizanašljive, mesto manj spodobnih spodobnejše izraze, vendar tako spretno, da čitatelj takoj pogodi reč, katero je mislil pisatelj, n. pr. Nalašč tako praviš (= lažeš se); bili so precej glasni (= prepirali so se).

Slična je litotes, ki pa pripada sinekdohi; ta kaže svojo krepkost v nasprotni negaciji, n. pr. to ni mala reč (= jako imenitna); to ni bilo posebno lepo dejanje (= sramotno dejanje).

b) Ironija je prilika, ki pové ravno nasprotno temu, kar hoče izraziti. Nje namen je krepkejši izražati nevoljo, grajo, zasmeh. Jako zbadljivi ironiji pravimo sarkazem. N. pr. ironija je, če se reče slabemu učencu odličnjak, strahopetniku neustrašen junak, mršavemu konju iskri „arabec“ i. t. d. Joba je zaničevala njegova žena: „Ali še ostaneš v svoji priprostosti? Le hvali Boga, pa umri!“ So-

vražniki so zaničevali Kristusa na križu: „Aha, kako tempelj Božji podiraš in v treh dneh zopet sezidaš!“

c) Perifraza označi predmet, ne da bi ga imenovala, s tem, da našteje dozorno njegova svojstva. Od zagonetke se razlikuje v tem, da pogodimo stvar brez dolgega ugibanja, n. pr. Pojdeš kmalu v krtovo deželo (= v grob); „svitli milijoni na nebu“ (= zvezde).

Pač sanjaš o krajih, kjer solnce toplo
Sesticam, družicam se smeje,
Kjer cvetje dišeče in sadje zlato
Visi od citronove veje. („Zaostali ptič“.)

Včasih se nakopiči ob jednom več podob, n. pr. „Dijak je pogorel pri poskušnji“. Izraz „pogorel“ naznanja najprej metonimijo, ker ima pomen, da je pogorelo imetje, ne človek sam; a ob jednom je tudi metafora, ker nam hoče pravo za pravo povedati, da je tak dijak po svoje jednako nesrečen, kakor posestnik, kateremu je vse pogorelo. — „Laž ima kratke noge“. Tu imamo personifikacijo, pa tudi ob jednom metaforo, ker se dá laž tako hitro vjeti, kakor človek majnih nog.

Pregovori, izreki in pametnice.

(Zapisal A. K. Sežun-ov.)

40. Kdor bližnjega odira,
Ta sebi hišo podira.
41. Kdor pred sovražniki beži,
Ta še prijatelje zgubi.
42. Kdor hrani ljubezen do zadnjega,
Je tudi življenja do konca vesel.
43. Vsakdor se za življenje uči,
Po dnevi in zvečer pri luči!
44. Dokler se sami ne spoznamo,
V življenju pač slabo veslamo.
45. Ne z besedo, kaži v dejanju,
Da si v pravem že spoznanju!
46. Malo želi in pa malo upaj,
To drži zadovoljnost skupaj.
47. Nikar ne želi previsoko,
Da kdaj ne padeš pregloboko.
48. Le bodi časih tudi smešen,
Pa pazi, da ne boš pregrešen.
49. Lenuh je nevarno bolan,
Pa tudi še slab kristijan.
50. Kdor si povsodi prijateljev išče,
Ta si pripravlja kaj slabo ležišče.
51. Kdor rad obilo kolne,
Naj gre med umobolne!
52. Vsako delo ima svojo ceno.
53. Svojih slabosti nikdar ne premislimo
dosti.

54. Slaba vera — slaba mera.
55. Povelje dajaj kratko — a dolgo stavi
prošnjo,
Potem si prav oprtal med svetom svojo
krošnjo.
56. Roda smo jednega — srca različnega.

(Dalje prih.)

Zastavica.

(Priobčil Jos. Mlinan.)

V grmu sem bila vzgojena,
Potlej na dan prinesena.
V službo zdaj grem
K raznim ljudem.

Mlad me gospodek pokliče,
Kadar na sprehod ga miče;
Več, češ, velja,
Če greva oba.

Stariše dobre obiščem,
Prostor pripraven poiščem,
Dečku sem strah,
Gleda me plah.

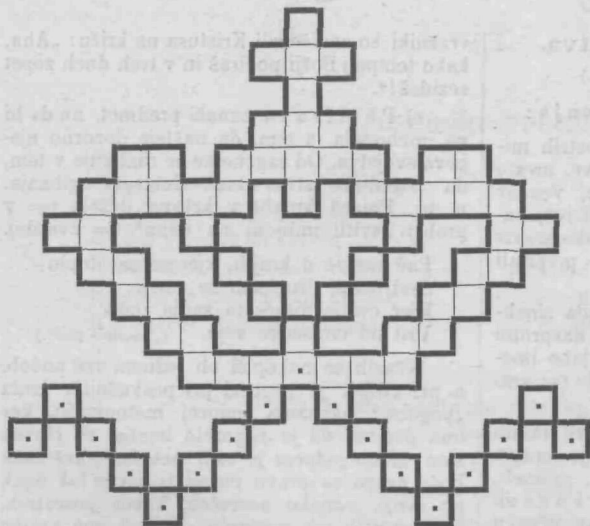
Reveža rada podpiram,
Zvesto darj ž njim nabiram.
Kdor me ima,
Proč me ne dá.

Reči pa moram resnico:
Kratijo zdaj mi pravico;
Svetu na kvar?
Meni nič mar!

(Odgonetka uganke in imena rešilcev v prih. listu.)

Naloga.

(Priobčil Cid Em Nafr.)

Sostavite zloge: a, bad, ber, bo,
bo, br, dem, dron, du, ee, him, iz,
je, jo, ki, krim, mor, mož, na, nan,
ni, o, o, oč, or, se, ti, to, vi, z,
zla, žič, (!) — v besede sledečega
pomena:

1. predlog, 2. predlog, 3. žu-
želka živini nadležna, 4. glodavec,
5. južno-amerikanski noj, 6. šta-
jersko mesto, 7. stoječa voda,
8. potok v Sveti deželi, 9. pomoč
slabim očem, 10. svet mož ob koncu
stare zaveze, 11. del glave, 12. šte-
vilo, 13. kovina, 14. Gospodov
praznik, 15. gora na Kranjskem,
16. osebni zaimek, 17. klicaj.

Dobljene besede napišite v na-
pisične vrste na strani stoječe po-
dobe; končnice teh besed, v čet-
verokotnikih s pikami zaznamo-
vanih, povedo vam od leve proti
desni čitane geslo slavnega, še
živečega vladarja.

(Rešitev in imena rešilcev v prih. listu.)

„Vrteo“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr.
— Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdajatelj, založnik in urednik **Ant. Kržiš.** — Natisnila Katoliška Tiskarna v Ljubljani.